

Symptoombehandeling in de palliatieve fase

Onderwerpen: symptoombehandeling, palliatieve zorg, effectiviteit, interventies

Datum geplaatst: dinsdag 15 december 2020

Deadline: woensdag 10 maart 2021, 14.00 uur

Om het beoordelingsproces goed voor te kunnen bereiden, vragen wij u ons te laten weten of u van plan bent om een subsidieaanvraag in te dienen voor deze oproep. Graag horen wij op welke symptoom of symptomen en/of interventie(s) uw aanvraag gericht zal zijn. U kunt dit tot **5 februari 2021** per e-mail sturen naar palliatievezorg@zonmw.nl.

Inhoud

DOEL SUBSIDIEOPROEP	1
WAT PAST IN DEZE SUBSIDIERONDE?	1
Wie kan subsidie aanvragen	1
Welk bedrag kan aangevraagd worden	2
BEOORDELINGSCRITERIA	2
Relevantiecriteria	2
Kwaliteitscriteria	4
PROCEDURE & TIJDPAD	5
Beoordelingsprocedure	5
Tijdpad	5
INDIENEN	5
Indiening (via ProjectNet)	6
TIPS	6
Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	6
Inhoudelijke vragen	6
Technische vragen	6
Downloads en links	6
Overige bijlagen subsidieoproep	7
Bijlage 1 Voorwaarden daadwerkelijke samenwerking	8
Bijlage 2 Toelichting indiening subsidieaanvraag	10

DOEL SUBSIDIEOPROEP

Het programma Palliatie II heeft als doel de kwaliteit van leven voor mensen die ongeneeslijk ziek zijn en hun naasten te behouden of te verbeteren.

Bij patiënten in de palliatieve fase kan de behandeling van fysieke en/of psychische symptomen bestaan uit niet-medicamenteuze en medicamenteuze interventies. De behandeling heeft als doel het op passende en veilige wijze verminderen van de symptoomlast tot een voor de patiënt acceptabel niveau. Er is nu nog onvoldoende bekend wat de effectiviteit is van bestaande interventies die symptomen behandelen in de palliatieve fase.

Het doel van deze subsidieoproep is het aantonen van de effectiviteit van bestaande interventies voor symptoombehandeling bij patiënten in de palliatieve fase. In het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland wordt een aantal veelvoorkomende symptomen in de palliatieve fase genoemd waar meer onderzoek naar gedaan kan worden, bijvoorbeeld:

- pijn
- delier in de stervensfase
- angst
- depressie
- benauwdheid
- jeuk
- slikproblematiek
- droge mond.

Het kan ook gaan om onderzoek naar combinaties van veelvoorkomende symptomen. Als uitgangspunt van deze oproep geldt dat het onderzoek gaat over een relevante vraag uit de praktijk.

WAT PAST IN DEZE SUBSIDIERONDE?

In aanmerking voor deze subsidieoproep komt onderzoek dat aan de volgende randvoorwaarden voldoet:

- Vergelijkend onderzoek: het gaat altijd om een vergelijking van 1 (of meerdere) bestaande interventie(s) ten opzichte van de standaardzorg of breed ingeburgerde zorg in Nederland.
- Het gaat om onderzoek naar bestaande interventies die behoren tot het basispakket Zorgverzekeringswet (Zvw) of het zorgpakket Wet langdurige zorg (Wlz), of daar redelijkerwijs in de toekomst toe kunnen gaan behoren.

Het volgende onderzoek komt niet in aanmerking voor deze subsidieoproep:

- ontwikkeling van nieuwe interventies
- onderzoek waar expliciet private partijen verantwoordelijk voor zijn.

Wie kan subsidie aanvragen

Een Expertisecentrum Palliatieve Zorg dient een subsidieaanvraag in. In het geval van kinderpalliatieve zorg dient een universitair medisch centrum (umc) een subsidieaanvraag in. ZonMw verzoekt u samen te werken met organisaties die een goede vertegenwoordiging zijn van de praktijksetting(s) waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd.

ZonMw verwacht dat u onderling als Expertisecentra Palliatieve Zorg goed afstemt en samenwerkt over de op te pakken vragen uit de praktijk en over eventuele inclusie van patiënten in de onderzoeken. In het geval van kinderpalliatieve zorg verwachten we dat u goed afstemt met het Kenniscentrum Kinderpalliatieve Zorg.

Samenwerkingsverband

Het onderzoek dient te worden opgezet en uitgevoerd in een samenwerkingsverband, waarbij ten minste 1 academisch centrum (in deze oproep is dat een Expertisecentrum Palliatieve Zorg of een umc) samenwerkt met minimaal 1 niet-academische instelling. Partijen zeggen het samenwerkingsverband voor ten minste de volledige looptijd van het project toe.

Voor deze subsidieoproep geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als dit leidt of kan leiden tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun.

Wanneer samenwerkingsprojecten gezamenlijk door ondernemingen en onderzoeksorganisaties worden uitgevoerd, bestaat het risico dat de financiering als staatssteun wordt beschouwd. Volgens

paragraaf 27 en 28 Kaderregeling O&O&I¹ wordt geen staatssteun aan de deelnemende ondernemingen verleend indien sprake is van 'daadwerkelijke samenwerking' doordat aan de aldaar opgesomde voorwaarden wordt voldaan. Alleen aanvragen die aan die voorwaarden voldoen, kunnen gehonoreerd worden. Zie voor toelichting [Bijlage 1](#).

Consortium- en/of sponsorovereenkomst

Voor deze subsidieoproep geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken tussen de samenwerkingspartners (= partijen betrokken bij het onderzoek) leiden of kunnen leiden tot het verlenen van staatssteun. ZonMw vraagt een finale conceptversie (goedgekeurd door partijen maar nog niet ondertekend) van de consortiumovereenkomst op, voorafgaand aan honorering om de gemaakte afspraken te beoordelen op conformiteit met het toepasselijke Europese staatssteunrecht en de [algemene subsidiebepalingen](#) van ZonMw. Zie voor verdere toelichting [Bijlage 1](#).

In de subsidieaanvraag dient u te beschrijven wie de rechthebbende is op de ingebrachte bestaande kennis (background intellectual property). Voor vragen hierover kunt u terecht bij de IP/contractspecialist die vaak werkzaam is bij de juridische afdeling of de afdeling valorisatie of technology transfer office (TTO) van uw organisatie. Voor advies bij het opstellen van een consortium- en of sponsorovereenkomst kunt u ook bij hem/haar terecht. ZonMw adviseert u om hem/haar zo vroeg mogelijk te betrekken bij uw aanvraag. In de uitgewerkte aanvraag worden de **contactgegevens** van de IP/Contractspecialist van de bestuurlijk verantwoordelijke organisatie opgenomen.

Welk bedrag kan aangevraagd worden

Het totale beschikbare budget van deze subsidieronde bedraagt € 3,5 miljoen. In deze subsidieronde worden geen beperkingen gesteld aan de omvang van de gevraagde subsidie. Zorgkosten mogen niet ten laste van de subsidie gebracht worden. De looptijd van het onderzoek is maximaal 48 maanden. Het is van belang dat zowel het budget als de looptijd realistisch en goed onderbouwd zijn.

Cofinanciering is geen vereiste, maar strekt wel tot aanbeveling om implementatie van de resultaten verder te bevorderen. Deze cofinanciering kan in de vorm van een bijdrage in kind of in cash.

NB: alle publicaties die voortkomen uit wetenschappelijk onderzoek dat geheel of gedeeltelijk door ZonMw gesubsidieerd is dienen Open Access beschikbaar gesteld te worden. U kunt kosten voor Open Access publicaties opnemen in de projectbegroting tot een maximum bedrag van € 5.000,- (specificeren met 'Open Access'). Deze tegemoetkoming in kosten is enkel mogelijk als u volgens de [volledig gouden Open Access route](#) publiceert. Voor meer informatie over het ZonMw Open Access beleid, de voorwaarden en mogelijkheden, verwijzen we u naar [onze website](#).

BEOORDELINGSCRITERIA

De programmacommissie beoordeelt de relevantie, kwaliteit en begroting van alle aanvragen. Hieronder staan de van toepassing zijnde relevantie- en kwaliteitscriteria.

Relevantiecriteria

De subsidieaanvragen worden beoordeeld op zowel programmaspecifieke relevantiecriteria als de algemene relevantie- en kwaliteitscriteria van ZonMw.

De programmacommissie beoordeelt de subsidieaanvragen expliciet op onderstaande programmaspecifieke relevantiecriteria.

Opbrengsten voor patiënt

U onderbouwt de omvang van de patiëntengroep in Nederland (prevalentie/incidentie) die jaarlijks in aanmerking komt voor de te onderzoeken interventie. Daarnaast maakt u inzichtelijk wat de verwachte winst is voor de patiënt, bijvoorbeeld in verbetering van kwaliteit van leven en vermindering van symptoomlast, waar mogelijk met kwantitatieve onderbouwing uit bijvoorbeeld vooronderzoek of eerder gepubliceerd onderzoek.

Praktijkgericht

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&rid=7)

Uit de aanvraag blijkt duidelijk dat de praktijk behoefte heeft aan deze ontbrekende effectiviteitsgegevens. De relevantie van de resultaten voor de Nederlandse context en de relevantie van de resultaten voor bijvoorbeeld bijdrage aan richtlijnen en/of zorgstandaarden worden duidelijk uit de aanvraag.

Meerwaarde onderzoek

Uit de aanvraag blijkt duidelijk dat uw onderzoek van meerwaarde is ten opzichte van al lopende of afgeronde (inter)nationale studies.

Verhouding opbrengsten en kosten

U maakt duidelijk dat de projectkosten (budget) in verhouding staan tot wat het onderzoek beoogt op te leveren met betrekking tot de opbrengsten voor de patiënt.

Implementeerbaarheid van de resultaten in de praktijk

De uitkomsten van het project moeten implementeerbaar zijn in de praktijk en daarmee de dagelijkse praktijk verbeteren. De aanvrager geeft aan hoe dit gerealiseerd gaat worden, wat eventueel barrières zijn en hoe die aangepakt kunnen worden. De kans op en aanpak voor doorgeleiding van bestaande en nieuwe kennis naar de praktijk is een belangrijk beoordelingscriterium.

De aanvraag heeft een breed draagvlak. Alle beoogde gebruikers van de resultaten van het onderzoek moeten betrokken zijn bij het ontwerp en de uitvoering van het onderzoek. Dit blijkt ook uit de samenstelling van de projectgroep.

In de aanvraag specificeert u de route naar implementatie in de praktijk. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met toepassing van de interventie in andere settings dan de gekozen setting(s). Voor aanvang van het project legt u contact en stemt u af met partijen die nodig zijn bij de implementatie van de resultaten, zoals relevante beroepsgroepen of een specifieke werkgroep richtlijnen.

Het is belangrijk voor (mogelijke) toekomstige implementatie dat de interventie goed is/wordt ingebed in de in Nederland gehanteerde financierings- en bekostigingssystematiek. Er wordt geadviseerd hier in een vroeg stadium aandacht voor te hebben.

Projectgroep

Uit de projectgroep blijkt dat alle benodigde expertise aanwezig is op het gebied van onderzoek, praktijk, implementatie en ervaringsdeskundigheid.

Algemene ZonMw-relevantiecriteria

- **Diversiteit**
ZonMw vraagt specifieke aandacht voor diversiteit en differentiatie van de doelgroep van uw subsidieaanvraag, naar kenmerken zoals sekse, leeftijd, sociaaleconomische situatie, opleidingsniveau, migratie- en culturele achtergrond en seksuele geaardheid, voor zover die relevant zijn voor de thematiek van het project. In de [toolbox 'Diversiteit in palliatieve zorgprojecten'](#) staan verschillende instrumenten die helpen bij het rekening houden met patiënten met een migratieachtergrond in uw onderzoeksproject.
- **Toepassing van ICT en eHealth**
ZonMw heeft een brede kijk op de inzet van ICT in de zorg. Hieronder verstaan we de inzet van eHealthtoepassingen, domotica en robotica, maar ook de opslag van data met behulp van ICT. We hebben [aandachtspunten](#) geformuleerd voor ICT-applicaties en ICT-standaarden in onderzoek.
- **Onderwijs**
Kennis wordt vooral toepasbaar en toegepast in het onderwijs wanneer deze kennis tot stand komt in wisselwerking tussen onderzoek, onderwijs en praktijk. Hoe geeft u de wisselwerking tussen onderwijs, onderzoek, praktijk en beleid vorm? Welke resultaten levert uw project of onderzoek naar verwachting op voor het onderwijs?
- **Participatie van patiënten en/of eindgebruikers**
ZonMw wil dat u de belanghebbenden betreft in de aanvraag, inclusief de einddoelgroep of eindgebruiker die beschikt over 'ervaringsdeskundigheid'. Met 'betrekken' bedoelen we concreet het raadplegen, advies inwinnen, samenwerken en/of laten meebeslissen van belanghebbenden

bij de projecten. De [toolkit 'Patiëntenparticipatie in de palliatieve zorg'](#) bevat instrumenten om patiënten, hun mantelzorgers en patiëntvertegenwoordigers meer te betrekken bij onderzoeken. Het criterium patiëntenparticipatie in de aanvraag wordt onder andere beoordeeld door een onafhankelijk patiëntenpanel. De Patiëntenfederatie Nederland organiseert dit patiëntenpanel. Voor advies over patiëntenparticipatie in uw project kunt u kijken op www.participatiekompas.nl of contact opnemen met de Patiëntenfederatie Nederland via patiëntenparticipatie@patientenfederatie.nl.

- **Toegang tot data**

ZonMw stimuleert optimaal gebruik van data. Beschrijf in uw subsidieaanvraag hoe u gebruik kan maken van bestaande databestanden en/of onderbouw de noodzaak van nieuwe dataverzameling. Ook kunt u aangeven hoe u van plan bent toekomstige data/resultaten FAIR te delen. Houd bij de planning en begroting van uw project rekening met de kansen en vereisten met betrekking tot [FAIR data & datamanagement](#).

- **Toepassing**

Hieronder verstaan we de verwachte toepasbaarheid en het gebruik van de resultaten of producten in de praktijk of bij het vormen van beleid.

Meer informatie over de algemene ZonMw-relevantiecriteria vindt u op www.zonmw.nl/relevantiecriteria.

Kwaliteitscriteria

Naast de algemene ZonMw-criteria zoals vermeld in de [procedurebrochure aanvragers](#) voor kwaliteit gelden voor deze subsidieronde de volgende specifieke kwaliteitscriteria:

Doelstelling en vraagstelling

Er vindt een toetsing plaats op helderheid en reikwijdte.

Onderzoeksdesign

Het door u gekozen onderzoeksdesign dient aan te sluiten bij de vraagstelling en houdt rekening met de haalbaarheid van de studieopzet en inclusie in de praktijk. U beschrijft het type design met een goede onderbouwing, die laat zien dat de keuze van het onderzoeksdesign aansluit bij de vraagstelling. Geadviseerd wordt om een methodoloog hierin te betrekken.

Uitkomstmaten

Het patiëntenbelang c.q. de winst voor de patiënt moet altijd blijken uit de beschreven primaire en secundaire uitkomstmaten. De primaire uitkomstmaten formuleert u op patiëntniveau (gezondheid/kwaliteit van leven en sterven). U gebruikt hierbij uniforme uitkomstmaten waardoor vergelijking met ander onderzoek op hetzelfde onderwerp mogelijk is.

Steekproefgrootte berekening/power

De berekening van de groepsgrootte sluit aan bij het design, de hypothese en de voorgenomen analyses van de uitkomstmaat of -maten. De verwachte effectgroottes zijn gebaseerd op aannames die worden onderbouwd door eigen vooronderzoek of uit de beknopte systematische review.

Systematische review

Een (beknopt beschreven) systematische review is bij de subsidieaanvraag een verplicht onderdeel. Hieruit blijkt bijvoorbeeld welke mate van bewijs er is voor de effectiviteit van de interventie. Dit laat u ook terugkomen in de onderbouwing van de benodigde steekproefgrootte.

Haalbaarheid

U dient te overtuigen dat uw project haalbaar is binnen de opgegeven looptijd en het budget. Hierbij houdt u rekening met al lopende studies binnen de deelnemende centra. Het moet aannemelijk zijn dat het doel van de subsidieaanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen. Dit blijkt ook uit vooronderzoek of een eigen pilot. Uit eerder onderzoek blijkt dat inclusie van patiënten en hun naasten in de palliatieve zorg soms lastig kan verlopen. Denk van tevoren al na over welke strategieën u gaat inzetten om de inclusie zo goed mogelijk te laten verlopen. Meer informatie kunt u vinden in het [rapport Succesvol includeren in de palliatieve zorg](#).

PROCEDURE & TIJDPAD

Houd bij het schrijven van de subsidieaanvraag rekening met de volgende punten:

- Schrijf uw aanvraag in het Engels.
- Projectideeën en uitgewerkte subsidieaanvragen dienen te voldoen aan de [Algemene subsidiebepalingen](#). Op de pagina [voorwaarden en financiën](#) vindt u ook informatie over de METC/CCD en de Code Openheid Dierproeven en de Code Biosecurity.
- Reserveer een deel van uw projectbudget voor communicatie en implementatie. Neem dit op in uw begroting.
- Het is verplicht om bij een subsidieaanvraag een begroting toe te voegen.
- Door de aanvrager mee te sturen verplichte bijlagen:
 - Bijlage 1: Aanvraagformulier
 - Bijlage 2: Begroting met indien van toepassing bewijs van cofinanciering
 - Bijlage 3: Toelichting op begroting
 - Bijlage 4: Consortiumovereenkomst
 - Bijlage 5: Intentieverklaringen

Beoordelingsprocedure

De uitgewerkte aanvragen worden door externe referenten op kwaliteit beoordeeld (hoor). Een onafhankelijk patiëntenpanel beoordeelt het onderdeel patiëntenparticipatie. Hierna krijgt de aanvrager de gelegenheid om schriftelijk te reageren (wederhoor). De uiteindelijke prioritering van de aanvragen (ten aanzien van kwaliteit én relevantie) gebeurt door de programmacommissie op basis van de uitgewerkte aanvraag, de referentrapporten en het wederhoor. Voor de procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic '[In 10 stappen subsidie aanvragen](#)' en naar de [procedurebrochure aanvragers](#).

Prioritering van subsidieaanvragen

De programmacommissie prioriteert de subsidieaanvragen met behulp van de volgende matrix. Een aanvraag dient minimaal relevant te zijn en minimaal van goede kwaliteit te zijn om in aanmerking te komen voor een honorering.

kwaliteit relevantie	zeer goed	goed	voldoende	matig	onvoldoende
zeer relevant	1	2	afwijzen	afwijzen	afwijzen
relevant	3	4	afwijzen	afwijzen	afwijzen
laag relevant	afwijzen	afwijzen	afwijzen	afwijzen	afwijzen

Als er meer gelijkscorende voorstellen op relevantie en kwaliteit in bovenstaande matrix zijn ontvangen dan er budget beschikbaar is, vindt verdere prioritering plaats. Deze verdere prioritering gebeurt op basis van het criterium 'een evenwichtige spreiding van honorering met betrekking tot symptomen en settings'.

Tijdpad

Deadline toesturen informatie subsidieaanvraag	Vrijdag 5 februari 2021
Deadline indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	Woensdag 10 maart 2021, 14.00 uur
Ontvangst commentaar referenten en patiëntenpanel	Donderdag 15 april 2021
Deadline indienen wederhoor	Donderdag 29 april 2021
Besluit	Uiterlijk juli 2021
Uiterlijke startdatum	Januari 2022

Meer informatie

Voor meer informatie en details over het aanvraagformulier verwijzen we u naar de toelichting op het aanvraagformulier ([Bijlage 2](#)). Houd daarnaast de [programmapagina](#) op de ZonMw-website in de gaten, deze wordt regelmatig bijgewerkt.

INDIENEN

Indiening (via ProjectNet)

Aanvragen kunnen uitsluitend en conform de richtlijnen worden ingediend via het online indiensysteem van ZonMw (ProjectNet). Sluitingsdatum voor het indienen is woensdag 10 maart 2021, om 14.00 uur.

Benodigde formats indienen subsidieaanvraag

In ProjectNet staan een aantal verplichte velden die u moet invullen. Daarnaast dient u de afzonderlijk verplichte bijlagen in pdf te uploaden in ProjectNet. In onderstaand overzicht kunt u de bijbehorende formats downloaden.

Verplichte bijlagen (pdf)	Format
Bijlage 1	Aanvraagformulier subsidieaanvraag Volledig ingevuld formulier in Engels, maximaal 10 A4 (exclusief voorblad)
Bijlage 2	Begroting Volledig ingevuld in het juiste Excelformat. Indien van toepassing een bewijs van cofinanciering
Bijlage 3	Toelichting op de begroting (geen format, in .pdf)
Bijlage 4	Consortiumovereenkomst (zie voorbeeld , in .pdf)
Bijlage 5	Intentieverklaringen deelnemende organisaties
Figuren en tabellen (optionele bijlage)	Maximaal 2 A4 met figuren en tabellen (geen format, in .pdf)

TIPS

- Als u nog niet eerder met ProjectNet heeft gewerkt, moet u zich eerst aanmelden als 'Nieuwe gebruiker'. Zie de [handleiding](#) om een account aan te maken.
- Zie voor meer informatie de toelichtingen in ProjectNet.

Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een pdf van uw aanvraag uit te printen en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar ProjectNet heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige tekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in ProjectNet zelf corrigeren.

Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag

Direct na het digitaal indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag wordt u gewezen op het formulier 'Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag'. Wij verzoeken u deze te voorzien van de handtekening van de 'bestuurlijk verantwoordelijke' en de 'hoofdaanvrager' en deze per e-mail te sturen naar ZonMw, ter attentie van het programmasecretariaat palliatievezorg@zonmw.nl. De verklaring dient uiterlijk 1 week na indiening via ProjectNet binnen te zijn.

Inhoudelijke vragen

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met het programmasecretariaat via telefoon: 070 349 54 63 of e-mail: palliatievezorg@zonmw.nl.

Technische vragen

Bij technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw (ProjectNet) kunt u contact opnemen met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 78, projectnet@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer zodat wij u eventueel kunnen terugbellen.

Downloads en links

- [Aanvraagformulier](#)
- [Begroting](#)
- [Subsidiebepalingen](#)
- [Procedurebrochure aanvragers](#)

Overige bijlagen subsidieoproepBijlage 1 [Voorwaarden daadwerkelijke samenwerking](#)Bijlage 2 [Toelichting indiening subsidieaanvraag](#)

Bijlage 1 Voorwaarden daadwerkelijke samenwerking

Daadwerkelijke samenwerking moet tot uiting komen door een inhoudelijke betrokkenheid bij de samenwerking. Deelnemers dienen qua betrokkenheid niet enkel financiering te verstrekken en op afstand te staan, maar daadwerkelijk deel te nemen aan de samenwerking door invloed te hebben op de samenwerking, een vinger aan de pols te hebben bij de uitvoering van de samenwerking en actief bij te dragen aan het management van de samenwerking, Contractonderzoek en het verrichten van onderzoeksdiensten – en uitbesteding- kwalificeren naar hun aard niet als daadwerkelijke samenwerking. Bijvoorbeeld inclusie, dat is het verrichten van een onderzoeksdienst.

Samenvatting vereisten:

1. Samenwerking (par, 27 Kaderregeling) tussen
 - a. ten minste twee onafhankelijke partijen;
 - b. waarvan ten minste 1 partij die voldoet aan de definitie van onderzoeksorganisatie² en 1 onderneming, die
 - c. op basis van een taakverdeling, een gemeenschappelijke doelstelling nastreven en
 - d. samen de omvang van het samenwerkingsproject bepalen, bijdragen aan de tenuitvoerlegging ervan en
 - e. de daaraan verbonden financiële, technologische, wetenschappelijke en andere risico's delen en
 - f. de projectresultaten delen en
 - g. de activiteiten vallen binnen de primaire activiteiten van een onderzoeksorganisatie:
 - i. opleiding
 - ii. onafhankelijk onderzoek of ontwikkeling.
2. Een of meer partijen kunnen de volledige kosten van het project dragen (middels verkrijging van subsidie) en zodoende de andere partijen bevrijden van de aan het project verbonden financiële risico's.
3. De hierboven genoemde onderdelen moeten voor aanvang van het project zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst die aan bovenstaande voorwaarden voldoet.
4. Hiervan uitgesloten zijn definitieve overeenkomsten over de marktwaarde van de ontstane intellectuele-eigendomsrechten en de waarde van bijdragen aan het project.
5. Contractonderzoek en het verrichten van onderzoeksdiensten worden niet geacht vormen van samenwerking te zijn

Voorwaarden Subsidieaanvraag

In uw subsidieaanvraag dienen deze aspecten duidelijk omschreven te worden. Daarbij dient duidelijk aangegeven te worden welke partijen deelnemen in de daadwerkelijke samenwerking en welke partijen in dit verband voor haar activiteiten subsidie aanvragen.

Omschrijving per samenwerkende partij:

- Onderzoeksorganisatie of onderneming (niet-onderzoeksorganisatie)
- Taakverdeling; omschrijving van rol
- Uit de voeren activiteiten
- Welk deel van de subsidie wordt aangevraagd (begroting)

Voorwaarden Samenwerkingsovereenkomst

In de samenwerkingsovereenkomst dient een bepaling inzake intellectuele eigendomsrechten opgenomen te worden. Deze bepaling regelt dat:

- De resultaten van de samenwerking die geen intellectuele eigendomsrechten opleveren breed verspreid worden en intellectuele eigendomsrechten volledig worden toegekend aan de partijen in het samenwerkingsverband;

² Entiteiten die zich in hoofdzaak bezighouden met het onafhankelijk verrichten van fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling, of met het breed verspreiden van de resultaten van die activiteiten door middel van onderwijs, publicatie of kennisoverdracht. Daarnaast moet de organisatie een gescheiden boekhouding voeren als deze organisatie ook economische activiteiten verricht. Tot slot mogen ondernemingen (bijvoorbeeld sponsors van de onderzoeksorganisatie) / aandeelhouders die invloed kunnen uitoefenen op de organisatie geen structurele preferente toegang tot de onderzoekscapaciteit, het onderzoeksprogramma of de resultaten van de entiteit hebben.

- Uit het samenwerkingsproject ontstane intellectuele-eigendomsrechten aan de verschillende samenwerkende partijen worden toegekend, op een wijze die een passende afspiegeling is van de werkzaamheden, uitgangspunt daarbij is 'uitvinder is eigenaar' ;
- De onderzoeksorganisatie(s) een vergoeding ontvangt bij overdracht of licensering van haar intellectuele-eigendomsrechten aan de onderneming(en) die gelijkwaardig is aan de marktprijs. Bepaling van een marktconforme prijs kan niet op voorhand worden vastgesteld en dient op arm's length-voorwaarden plaats te vinden.
- Bij de subsidieaanvraag dient u een definitieve maar nog niet ondertekende versie van de samenwerkingsovereenkomst aan te leveren die voldoet aan genoemde voorwaarden.
- Om aan de voorwaarden van daadwerkelijke samenwerking te kunnen voldoen, kan het onderzoek **alleen starten** nadat de samenwerkingsovereenkomst geaccepteerd is door ZonMw en is **ondertekend** door de betrokken partijen. Op de [ZonMw website](#) kunt u een voorbeeld overeenkomst vinden. NB de korte Nederlandse versie is in dit geval niet toereikend.

Bijlage 2 Toelichting indiening subsidieaanvraag

Subsidieaanvraag algemeen

- De aanvraag bestaat uit twee gedeelten:
 - De in te vullen velden in ProjectNet;
 - Het ingevulde [aanvraagformulier](#) (PDF), dat u meestuurt als bijlage in ProjectNet en de overige verplichte bijlages.
- De aanvraag is in het **Engels** geschreven; Nederlandstalige aanvragen worden niet in behandeling genomen.

A. ProjectNet

Projectleden || Project members

- In ProjectNet kunt u maximaal 10 projectgroepleden opvoeren. In het aanvraagformulier wordt u gevraagd alle projectgroepleden op te voeren en daarin kunt u meer dan 10 projectgroepleden opvoeren.
- U bent verplicht om in ieder geval de volgende 3 projectgroepleden toe te voegen:
 - Hoofdaanvrager: degene die (eind)verantwoordelijk is voor de subsidieaanvraag; Vanaf het indienen van de subsidieaanvraag tot en met de toekenning is de hoofdaanvrager het eerste aanspreekpunt voor ZonMw.
 - Projectleider/penvoerder: degene die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project. Dat is ook de persoon die na een toekenning van een ZonMw subsidie het eerste aanspreekpunt is voor ZonMw bij vragen over het toegekende project.
 - Bestuurlijk verantwoordelijke: degene die de rechtspersoon wettelijk of statutair in rechte kan vertegenwoordigen.
- NB: de hoofdaanvrager en projectleider/penvoerder kunnen dezelfde persoon zijn.
- NB: De hoofdaanvrager en de bestuurlijk verantwoordelijke van de rechtspersoon ondertekenen een schriftelijke verklaring dat zij beide akkoord zijn met het indienen van de subsidieaanvraag. Deze verklaring dient een week na het aanvragen van de subsidie door ZonMw te zijn ontvangen. Zonder een dergelijke verklaring neemt ZonMw de subsidieaanvraag niet in behandeling. Indien de hoofdaanvrager geen dienstverband met de rechtspersoon van de bestuurlijk verantwoordelijke heeft, dient er een samenwerkingsovereenkomst over de uitvoering van desbetreffende subsidieaanvraag te worden afgesloten.

Aandachtsgebieden || Focus

- In deze velden geeft u aan wat van toepassing is op uw aanvraag.

Samenvatting || Summary

- In dit veld in ProjectNet vult u de Engelse samenvatting in.
- De samenvatting mag maximaal 1500 karakters bevatten.

B. Aanvraagformulier

Algemene instructies

- U vult bij alle tekstvakken iets in.
- Maak gebruik van de in het aanvraagformulier vermelde kopjes;
- Er geldt geen beperking voor het aantal karakters en/of woorden per tekstvak, maar de totale omvang van het aanvraagformulier is beperkt tot **maximaal 10 A4 pagina's (exclusief de titelpagina met 'basic application details')**;
- Gebruik lettertype Arial (10-punts grootte);
- Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag definitief gaat uploaden als PDF-bijlage, deze na te lopen op onregelmatigheden. Bij het omzetten van Word naar PDF kan het voorkomen dat figuren en/of sommige leestekens en symbolen niet goed worden omgezet.

B. 1 Projectinformatie || Basic application details

Name of main applicant || Naam hoofdaanvrager

Dit is dezelfde hoofdaanvrager als opgegeven in ProjectNet.

Organisation || Organisatie

Dit is de organisatie waar de hoofdaanvrager werkzaam is.

Project title || Projecttitel

Vermeld hier de volledige Engelstalige titel

Title in Dutch || Nederlandstalige titel

Geef een Nederlandstalige titel van maximaal 12 woorden die kort en bondig de essentie van het project weergeeft.

Dutch lay summary || Nederlandse lezensamenvatting

Geef een Nederlandse lezensamenvatting (½ A4) waarin u de kern van uw aanvraag beschrijft.

Members of project group || Projectgroepleden

Vermeld hier de projectgroepleden en hun expertise.

Stakeholders || Betrokken partijen

Vermeld hier welke stakeholders/partijen betrokken zijn bij het onderzoek, welke expertise ze hebben en welke bijdrage ze gaan leveren aan het onderzoek.

Contact informatie of IP Specialist or Contract Specialist || Contactgegevens**IP/Contractspecialist**

Vermeld hier de contactgegevens van de IP/Contract Specialist.

Entitled party of the contributed existed knowledge || Rechthebbende op ingebrachte bestaande kennis

Vermeld hier wie de rechthebbende is op de ingebrachte bestaande kennis (background intellectual property).

Re-submission of project proposal or grant application || Herindiening

Geef aan of het project eerder is ingediend als projectidee of als uitgewerkte aanvraag bij ZonMw of bij een andere organisatie. Indien dat het geval is, licht u kort toe op welke punten uw projectidee of subsidieaanvraag afwijkt van de eerder ingediende subsidieaanvraag of projectidee.

B. 2 Subsidieaanvraag (totaal max. 10 pagina's A4 – excl. titelpagina)**1. Problem definition || Probleemstelling**

Beschrijf duidelijk de probleemstelling: welke relevante vraag/probleem uit de dagelijkse praktijk vormt het uitgangspunt voor uw aanvraag?

2. Intervention(s) || Interventie(s)

- Beschrijf hier de te onderzoeken interventie(s) die ingezet wordt voor het behandelen van het symptoom/symptomen in de palliatieve fase.
- Beschrijf met welke standaardzorg of breed ingeburgerde zorg in Nederland u deze interventie(s) gaat vergelijken.
- Beschrijf de omvang van de patiëntengroep (prevalentie en incidentie) die jaarlijks in aanmerking komt voor de te onderzoeken interventie.
- Beschrijf de setting(s) waarin het de te onderzoeken interventie wordt uitgevoerd en geef een onderbouwing voor de keuze voor deze setting(s).
- Beschrijf indien mogelijk op welke manier de te onderzoeken interventie(s) kan/kunnen worden ingezet in andere setting(s) dan de gekozen setting(s).

3. Objective || Doelstelling

Beschrijf kort en concreet wat u met het onderzoek wilt bereiken (doelen en eventueel subdoelen).

4. Benefit to patients || Opbrengst voor de patiënten

Beschrijf de verwachte winst voor de patiënt, waar mogelijk met kwantitatieve onderbouwing uit bijvoorbeeld vooronderzoek of eerder gepubliceerd onderzoek.

5. Added benefit || Meerwaarde

- Licht toe wat de resultaten gaan toevoegen aan hetgeen reeds (internationaal) bekend is of onderzocht wordt.
- Beschrijf de relevantie van de resultaten voor de Nederlandse praktijk.

6. Implementability of the results in practice || Implementatie van resultaten in de praktijk

6.1 Route to practical implementation || Route naar implementatie in de praktijk

- Beschrijf op welke manier u de resultaten gaat implementeren in de praktijk. Denk hierbij aan: het beschrijven van concrete doelen en activiteiten die worden ondernomen om de toegankelijkheid en toepasbaarheid van de resultaten te bevorderen en aan de ontwikkeling van bruikbare kennisproducten en het betrekken van relevante partijen (zoals beroepsgroepen en werkgroepen richtlijnen).
- Beschrijf welke partijen worden betrokken, en wanneer en hoe, om te zorgen dat uw onderzoeksresultaten hun weg kunnen vinden naar de praktijk, beleid, onderwijs.

6.2 Factors hampering and facilitating implementation || Belemmerende en bevorderende factoren implementatie

Beschrijf wat de belemmerende en bevorderende factoren voor implementatie zijn en op welke manier u belemmerende factoren kunt aanpakken.

6.3 Funding || Bekostiging

Valt de interventie in de huidige financierings- en bekostigingssystematiek? Zo niet, beschrijf op welke manier u zorgt voor inbedding van de interventie in de in Nederland gehanteerde financierings- en bekostigingssystematiek.

7. Research question || onderzoeksvraag

Beschrijf de onderzoeksvraag en eventuele deelvragen.

8. Plan of action || Plan van aanpak

8.1 Study design || onderzoeksdesign

Maak gebruik van de in het aanvraagformulier aangegeven kopjes om het plan van aanpak van het project te beschrijven. Onderbouw duidelijk de keuzes die u maakt.

- **Onderzoeksdesign:** Beschrijf het onderzoeksdesign en geef een onderbouwing voor de keuze van het design.
- **Patiëntenpopulatie en in-en exclusiecriteria:** Beschrijf de patiëntenpopulatie in uw onderzoek en beschrijf welke in- en exclusiecriteria u hanteert.
- **Power / Steekproefgrootte berekening:** U berekent en onderbouwt de groepsgrootte. Deze sluit aan bij het design en de voorgenomen analyses van de uitkomstma(a)t(en). De verwachte effectgroottes zijn gebaseerd op aannames die worden onderbouwd door eigen vooronderzoek en/of de verplichte systematische review die u bij onderdeel 8.4 toevoegt. Indien mogelijk maakt u gebruik van literatuurreferenties.
- **Uitkomstmaten:** Beschrijf en onderbouw de primaire en secundaire uitkomstmaten en benoem de wijze waarop dit wordt gemeten.
- **Data-analyse:** Beschrijf op welke wijze de data wordt geanalyseerd.
- **Diversiteit:** Beschrijf in hoeverre in de studie rekening wordt gehouden met verschillen in leeftijd, gezondheidsvaardigheden, sociaaleconomische status en culturele achtergrond. Beschrijf daarnaast hoe u rekening houdt met sekse- en genderspecifieke aspecten en hoe u hier mee omgaat in het design en bij de analyses van de studie. Indien dit voor uw studie niet van toepassing is, vermeldt u dit expliciet.

8.2 Schedule || Tijdsplanning

- Beschrijf en onderbouw de tijdsplanning van het onderzoek: fasering, eventuele tussenresultaten en producten.
- Geef het inclusieschema weer waaruit blijkt hoeveel patiënten per tijdsperiode per centrum/organisatie worden geïncorporeerd.

8.3 Feasibility || Haalbaarheid

Beschrijf en onderbouw de haalbaarheid van het onderzoek binnen de opgegeven looptijd en budget. Bijvoorbeeld qua expertise, menskracht, faciliteiten en middelen. Denk hierbij ook aan een onderbouwing (van de haalbaarheid) van het inclusieschema. Laat dit zien met resultaten uit een vooronderzoek of een pilot.

8.4 Systematic review || Systematische review

Geef een (beknopt geschreven) systematische review waaruit onder andere de mate van bewijs voor de effectiviteit van de interventie(s) blijkt. Gemotiveerd dient te worden wat de toegevoegde waarde zal zijn van de voorgestelde studie ten opzichte van in de literatuur reeds beschreven onderzoek en ten aanzien van lopend onderzoek. Als aannames rond de groepsgrootteberekening ontleend zijn aan de literatuur, vraagt dit een adequate bespreking.

Voeg aan de review ook een overzicht toe van onderzoeken die gerelateerd zijn aan uw onderzoek en geregistreerd staan in het Trial register.

9. Patient involvement || Patiëntenparticipatie

Geef in de tabel aan hoe u de patiënt/einddoelgroep betreft in de verschillende fasen van uw project.